

Ролята на външната политика за изграждането на положителен образ на България в чужбина

Йордан Петров

Целта на външната политика е да осигури благоприятна среда за икономическо и социално благоденствие на гражданите, както и сигурност във всичките ѝ форми. Външната политика, в голяма степен, е образът на държавата в очите на външния свят. Затова е важно тя да се базира на ясна идея за нуждата и средствата за изграждане на положителен образ. Но ясно формулираната идея, същност и смисъл трябва да се ръководят от ясно формулирана цел.

Външната политика като всяка политика трябва да има стратегия, декомпозирана на средства и цели, които трябва да постигне. Тази стратегия трябва да бъде дългосрочен план, който сам по себе си ще представлява инициатива за изграждане на положителен образ на България. В днешния динамичен свят на политически и икономически процеси, засилвани от глобализационни, комуникационни и технологични фактори, изграждането на положителен образ е основен инструмент за постигане на удовлетворителни резултати в сътрудничеството с други световни актьори, без значение дали това са държави, световни правителствени и неправителствени организации или граждански общества.

Трябва да се разграничат две главни направления в изграждането и внедряването на външната политика, която да спомогне за изграждането на положителен образ. Тези две направления са различни по отношение на крайната целева група, върху която е нужно да се въздейства. Първото направление включва обществата и публичното пространство извън България. Второто направление са правителствата, елитите, вземащи решения в държавите, международните организации и режими. От тук ролята на външната политика за изграждането на положителен образ на България трябва да се специализира и да насочи своите ресурси в контекста на две различни среди на взаимодействие и влияние. Публичната политика трябва да бъде средството за комуникация с първото направление, а езикът на официалните международни отношения е средството, което директно да достигне до чуждите правителства.

Тези две направления не могат да бъдат разглеждани напълно независимо едно от друго, но изискват да се обърне специално внимание на различните подходи и резултати, които ги съпътстват. Външната политика на България в голяма степен се управлява от идеологията за колективни действия, изразена в постоянството и надграждането на членства в организации като Европейския съюз, НАТО и ООН.

Външната политика на България за изграждане на положителен имидж трябва да бъде в основата си предвидима политика, която да излъчва стабилност и постоянство. Това допринася за спокойствие в международните отношения и изграждането на доверие, без което не може да бъде създаден положителен образ. България е малка страна с повече регионално, отколкото световно значение, зависима до голяма степен за ресурсното си осигуряване от редица други държави, за това не може да си позволи да води провокативна, по-смела, по-егоистична и дестабилизираща политика. Нужна е балансирана политика във външнополитическите инициативи. Балансът като противовес на крайността, и предвидимостта като противовес на несигурността, са ключови идеи при воденето на външната политика, която цели да бъде положително препознавана и асоциирана със стабилност, надеждност и капацитет за устойчиво сътрудничество.

България провежда активна външна политика както на регионално ниво на Балканите, така и на глобално, заемаща позиция и полагаща усилия в процеси и горещи точки като Арабската пролет, Сирия, Ирак, Ивицата Газа и други. Но все пак при провеждане на външната политика не трябва да се пропуска, че тя има най-вече отговорност към обществото на България и неговите цели и благоденствие. В този смисъл *средста* на външната политика като членството в ЕС и НАТО не бива да бъдат възприемани като крайна *цел*, а да бъдат използвани в полза на българските граждани в бъдеще време.

България не може да се похвали все още с положителен имидж зад граница, както по отношение на първото направление – на публичното пространство, така и по отношение на второто направление – правителствата и елитите на другите актьори в международните отношения. Най-важният фактор, според мен, за развитието на тази отрицателна тенденция е, че България е все още малко позната. Тук идва ролята на публичната дипломация, която може би през последните десетилетия не е достатъчно умело използвана за изграждане на положителен образ. Защото положителен образ не

се изгражда само чрез действията, които предприемаш, не се изгражда само чрез участието в коалиции и организации, не се изгражда само, защото имаш активна, предвидима външна политика, или защото си добър, може би по-точната дума е, стратегически партньор на някого. Положителен образ може да бъде изграден чрез външната политика само с помощта на постоянна и целенасочена политика в тази конкретна насока чрез комуникирането по ясен начин на целите и действията на България като предвидим, стабилен и проспериращ партньор.

Образът за България, който правителствата и обикновенните хора имат в себе си, това са техните впечатления, които са градени в течение на много години. Това е, което изучават в училище, което четат в книгите, което гледат по телевизията, това, което чуват от разказите на приятели, музиката, която слушат, продуктите, които купуват. Това е многоизмерен процес, който еволюира с течение на години. За това единствено членството, като такова, на България в ЕС не може да бъде достатъчно условие за изграждане на положителен образ.

Външната политика също трябва да се обърне към вътрешността на България, за това може би трябва да бъде и по-гъвкава в XXI век, да не бъде изцяло насочена към външния свят. Защо трябва да се насочи към обществото в България? Защото образът на България в чужбина, такъв какъвто го искаме, трябва първо да бъде изграден в нашето общество. Ако българите нямат ясно усещане за това къде се намира страната им и защо заслужава положителен образ, то тогава за българската външна политика ще бъде невъзможно да убеди хората в другите страни, че заслужава по-добра репутация.

За постигането на тези цели няма малки стъпки. Малките стъпки не изграждат трайна и полезна промяна. А промяна е нужна, защото проблемът е може би още по-дълбок, т.к. България не просто има лоша репутация, а в повечето случаи няма никаква репутация. Нужна е дългосрочна, постоянна и изключително амбициозна държавна политика в изграждането на стратегия за постигане на положителен образ на България. Постоянството трябва да бъде извадено от контекста на политическото, т.к. за да бъде постигнат ефектът на политиката за изграждане на положителен образ ще бъдат нужни десетилетия. Тази стратегия трябва да бъде успешна на национално ниво, за да може външната политика също толкова успешно да я изгради на международно ниво.